

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurse, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Al șeptelea împrumut de războiu.

Războiul actual își are nu numai învățăturile sale proprii, ci și anumite semne distinctive. Până când războaiele din trecut erau însoțite de o stagnare a vieții economice, cel de acum, purtat nu cu trupe mercenare, ci de întreg poporul înarmat, a produs pulsațiuni mai vii în toate manifestațiunile de viață. A format coniuțiuni atât de norocoase pe terenul economic, industrial și comercial, încât dorul de îmbogățire a atras la fel și fel de întreprinderi, scoase la suprafață de necesitățile stărilor esecțiionale, chiar și pe aceia, cari mai nainte stăteau departe de viața economică. S'au adunat enorme capitale în mâinile și a unor oameni, cari înainte de războiu o duceau de azi pe mâne. S'a format o nouă clasă socială. Ajungând produsele economice și industriale, de prima necesitate, în urma scumpetei nemaipomenite la prețuri fabuloase, prefacerea lor în bani a produs o abundență în numerar, la care nimeni nu se aștepta.

Producenții și cei ce au știut bine exploatarea constelațiunilor create prin războiu, au putut ajunge, fără multă trudă, la bunăstare materială. Mulți nu numai și-au plătit datoriile, ce le-au făcut înainte de războiu, adeseori în mod ușoratic și nu pentru necesități reale, ci închipuite, ci s'au făcut capitaliști. Punându-se mulțimea capitalelor în circulație produc un viu schimb al realităților. Se vând și cumpără averi cu prețuri enorme. Multe bănci își urcă capitalul societar, își întăresc fondurile și prin întreprinderi realizează câștiguri, de cari nu visau. Dividendele mari atrag și ademenesc pe mulți a-și investi banii agonisiți în acții și speculația cu hârtii de valoare ia proporții tot mai mari. Acțiunile unor bănci și întreprinderi se urcă la prețuri anormale. Se dovede însă curând că prețul lor nu stă în proporție cu renta ce o aduc și astfel pe piața hârtiilor de valoare în zilele aceste se întâmplă criza și falimentul inevitabil.

Cât timp vor ține stările extraordinare și până când pacea mult dorită nu se va sălășui

între noi, cea mai rentabilă plasare a banilor sunt împrumuturile de războiu. Prin împrumutul de războiu capitalele agonisite se așează în locul cel mai sigur, în mâinile statului și formează o datorie ipotecară a lui. Pentru obligațiunile împrumutului de războiu ia garanță statul, întreaga țară cu averea ei, care nu poate bancrotă, ca întreprinderile private. Bani depuși spre fructificare la bănci aduc 3—4, iar cei investiți în obligațiuni ale împrumutului de războiu 5 $\frac{1}{2}$ —6%. După învingerile strălucite, ce le-au repurtat în timpul din urmă armatele noastre pe frontul italian, putem avea deplină nădejde și firmă convingere, că patria noastră va eși biruitoare din acest războiu și în timpurile de pace durabilă, ce vor urmă, se va ridică valoarea tuturor efectelor și astfel și bonitatea hârtiilor împrumutului de războiu.

Semnarea împrumutului de războiu e nu numai o operațiune financiară rentabilă, ci și o datorință patriotică, dela care nimenea nu se poate retrage. În proporție cu starea sa materială și cu câștigul realizat în cursul războiului va trebui să participe deci fiecare și la noul împrumut de războiu, prin care provedem pe fiii noștri cu cele trebuincioase, alinăm durerile și suferințele lor.

Poporul nostru românesc, fiii credincioși ai bisericii noastre naționale, au prestat totdeauna într'un mod strălucit proba iubirii de patrie. A jertfit din inimă pentru pământul pe care s'a zămislit și conservat ființa sa etnică. În speranța unui viitor mai bun pentru noi și urmașii noștri, fiii noștri au săvârșit fapte eroice, cari vor fi scrise cu litere de aur în istoria nepreocupată a acestui războiu. Vom fi deci credincioși trecutului nostru fără maculă și vom sta la aceeași înălțime a sentimentelor noastre patriotice și a demnității ce trebuie să o avem ca neam și biserică, și acum, când glasul P. S. Sale părintelui nostru episcop diecezan ne chiamă la nouă jertfe materiale pentru izbânda finală a dreptății, pentru prosperarea patriei iubite și prin ea pentru binele și fericirea neamului nostru.

4298/1917

Circular

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districul Consistorului din Arad.

Răsboiul înfricoșat a intrat acum în al patrulea an. Mulțumită vitejiei neîntrecute a armatelor noastre, iubita noastră patrie e scutită acum de pustiirile dușmane, iară armatele noastre și ale credincioșilor nostri aliați tocmai acum poartă din învingeri în învingeri steagurile lor nebiruite departe pe pământul dușmanilor.

Pacea atât de dorită se făurește prin învingere, iară pentru această învingere nu este suficientă vărsarea sângelui eroilor de pe câmpul de luptă, ci mai vârtos se cere spriginul fără margini al tuturor celor de-acasă, cari au datorința să provadă armata cu toate cele de lipsă spre a putea ajunge scopul măreț.

Acum în zilele aceste se încep semnările pentru al șaptelea împrumut de răsboiu în monarhia noastră. Și nu ne îndoim, că și de astădată cetățenii acestei monarhii, urmând iarăș exemplul Majestății Sale Gloriosului nostru Impărat și Rege Carol al IV-lea, care a semnat din averea sa 24 milioane de coroane pentru acest împrumut, vor grăbi să deie dovada patriotismului veritabil și vor sări cu avutul lor întru sprijinirea eroilor, cari pentru mântuirea noastră își varsă sângele lor.

În deosebi poporul românesc din această patrie în decursul întreg al răsboiului și-a dovedit înaltul și veritabilul său patriotism nu numai prin jertfa bogată a sângelui său, nu numai prin cea mai înescepționabilă ținută a celor de acasă, ci și prin contribuiri sale la împrumuturile de răsboiu de până aci.

Avem deci deplină încredere, că credincioșii nostri și de astădată și mai ales acum, când în urma conjuncturilor de răsboiu banii în mâinile lor s'au sporit în măsură mai mare ca-și orișicând, ei vor grăbi să semneze în proporția adecvată stărilor materiale și patriotismului lor neîntrecut obligațiuni pentru noul împrumut de răsboiu, căci în chipul acesta ei nu numai își vor împlini cea mai elementară datorință cetățenească, dar totodată își vor așeză banii agonisiți la locul cel mai sigur, în mâinile Statului, cu o rentabilitate, care nu se poate ajunge în nici un alt chip pentru capitalele menite spre fructificare nici de aceea, pentru că precând banii depuși la bănci aduc 4% pe atunci obligațiile împrumutului de răsboiu aduc 5½ și 6%.

Astfel stând lucrurile, îndatorăm din nou iubita noastră preoțime parochială, ca acest circular al nostru să-l citească în sfânta biserică în cea mai apropiată Duminică ori sârbătoare, explicând poporului credincios, că ajutorul cel dăm Statului în schimbul obligațiilor oferite, ni-l dăm nouă tuturor și astfel ajutând Statul în purtarea răsboiului, ne ajutăm pe noi înșine și deodată cu promovarea intereselor Statului, promovăm și interesele noastre binepricepute pentru că obligațiile împrumutului de răsboiu ne dau totatăta garanță câtă ne dau hârtiile în circulație.

Deci recomandăm iubitului cler și popor, particularilor ca și comunelor bisericesti, să contribuie la semnarea noului împrumut de răsboiu, pentru că capitalul ce s'ar investi cu obligațiunile acestui împrumut nu numai că este deplin asigurat, dar aduce și camată bună, din care motiv și Consistorul nostru ca administrator al fondurilor diecezane, va semnă din aceste fonduri și de astădată o sumă mai însemnată.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr. or. român, ținută în 30 Octomvrie (12 Noemvrie) 1917.

Ioan J. Bapp m. p.

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor.

(Urmare).

IV. Teologia practică (teologia pastorală).

Teologia practică se poate privi ca și coroana studiului teologic, căci ea pregătește pentru diferitele funcțiuni bisericesti, pentru conducerea vieții religioase în comună prin cultul divin, predică și păstoriarea sufletească. La predarea acestui ram al teologiei învățământul trebuie să fie practic; cunoștințele teologice aici nu sunt suficiente, ci în legătură cu acestea trebuie să se îmbine și ore de practică.

La teologia practică sau pastorală distingem disciplinele următoare :

1. Catihetica.

Catihetica ne învață, cum trebuie să se predea învățământul elementar al religiei. Catihetul are datoria să întărească sentimentul religios și să îmbogățească mintea cu adevărurile religioase-morale. Studiul acesta trebuie să fie predat astfel, ca elevii să fie convinși de însemnătatea mare a catehizării și să o privească de o datorie tot așa de însemnată, ca și săvârșirea funcțiilor bisericesti. Aici cu teoria trebuie necondiționat să se unească praxă, elevii să cerceteze școala populară, să asculte lecții de model și să ia parte și dânșii la catehizare.

Catihetica se va predă în anul al III-lea, în 3 ore pe săptămână (1 oră de praxă). În legătură cu studiul acesta trebuie să arăt o practică greșită, care s'a introdus la institutul nostru. La noi elevii cu maturitate gimnazială, din toate cursurile, sunt împărțiți pe la diferitele școli din oraș, ca să provadă catehizarea. Praxa aceasta s'a introdus din cauza numărului mare al școlilor și din lipsa de catiheti. Dar constatarea aceasta nu schimbă întru nimic convingerea, că praxa amintită este greșită și lipsită de orice rezon pedagogic. Catehizarea trebuie să premerge un studiu special. În cazul nostru elevii — cari n'au învățat catihetică și cari n'au avut prilejul încă să cunoască organizația școlii noastre populare și cerințele învățământului elementar, — sunt încredințați cu predarea unui obiect însemnat ca religiunea. În felul acesta religiunea trebuie să fie luată superficial, fără nici o pricepere și candidații în loc să se pregătească sistematic, se deprind a lua superficial chemarea de catihet. Adevărat că la studiul catihetice se cere praxă, dar praxa exagerată nu contribuie cu nimic la formarea catihetilor buni.

Mai este apoi de remarcat, că prin praxa aceasta elevii sunt subtrași dela datoriile lor, sunt siliți să absenteze dela cursuri și aceasta este spre paguba instrucției teologice.

Așadar pentru predarea religiei la școlile elementare trebuie să se afile alt expedient, sau dacă este necesitate absolută de concursul elevilor, atunci catehizarea să fie încredințată numai elevilor din anul al III-lea. Dar și aici să se țină seamă, ca lucrul acesta să nu se facă pe socoteala studiului teologic, ci să se fixeze zile anumite de catehizare, d. ex. de două ori înainte de amiază, iar atunci să nu se țină cursuri de teologie.

2. Omiletica.

Omiletica se ocupă cu ființa și formele predicii, cum să se propună cuvântul lui Dumnezeu în biserică; arată materia pentru predică, aranjarea materiei, prelucrarea și predarea predicii. Aici principiul conducător este, ca în predică să se trateze numai atari chestiuni, cari stau în legătură cu viața creștinească și contribuie la perfecționarea aceleia.

Ce privește metoda, trebuie să se deștepte simțul practic încă la studiul biblic; elevii să-și însemneze unele idei, cari să servească de bază pentru temele viitoare și să se facă exerciții de predare. Cu teoria se va îmbină ora de practică, la care elevii — sub conducerea unui profesor de specialitate — vor ceti din predicile cuvântătorilor renumiți, vor face exerciții de predare și se va face critica predicilor compuse de elevi. Predicile mai reușite se vor resti în fața tuturor elevilor, înainte ori după serviciul sfintei Liturghii.

Pentru cultivarea mai intensivă a oratoriei bisericesti se va cere dela elevi, ca în cursul studiului teologic să compună cel puțin zece predici: în cursul al doilea semestrul II vor face 2 predici, în feriele după acest curs 3, iar în anul al III-lea se vor face 5 predici.

Omiletica se va predă în anul al doilea în 2 ore pe săptămână, iar în anul al treilea se vor ținea exerciții omiletice 1—2 ore pe săptămână.

3. Liturgica.

Liturgica arată ființa și cerințele cultului divin, ea are problema de a ne introduce în ritul și simbolică serviciilor divine, în special a sfintei Liturghii, și a lucrurilor cari stau în legătură cu serviciul divin. Liturgica face parte din teologia practică și mai ales

la studiul ei cu teoria trebuie să se unească praxa. Dar aici nu se poate face praxă ca și la omiletică ori catihetică, căci la săvârșirea cultului divin se cere darul preoției, de aceea la ora de practică poate fi vorbă numai de câștigarea simțului prin cunoașterea ritului serviciilor divine și ale sfintelor Taine.

Liturgica se va predă în cursul al III-lea, în 4 ore pe săptămână (1 oră va fi praxă).

4. Odigetica (pastorală).

Odigetica arată regulile necesare preotului la păstoria sufletelor, ea dă principii cu privire la raportul păstorului de suflete față de comuna sa, raportul cu familiile, cu oamenii singuratici, și prin împărțirea principiilor sigure scoase din experiența îndelungată are scop să ferească pe preot în activitatea lui pastorală de greșelile proprii oricărui început.

La noi odigetica — numită pastorală — se confundă cu liturgica, omiletica și catihetica, cari toate formează Pastorală, din cauza aceasta pentru odigetice se ia un număr prea mare de ore. Studiul odigetice presupune cunoașterea celorlalte discipline ale teologiei pastorale, de aceea corect ar fi să se predea după acestea, după terminarea liturgice. În cazul acesta pentru liturgică să se ia 6 ore pe săptămână. Dar se poate predă și independent în 2 ore pe săptămână.

V. Dreptul bisericesc.

Dreptul bisericesc, care încă se poate număra la disciplinele practice, expune drepturile și datoriile membrilor bisericii. La studiul dreptului bis. se va pune mare preț pe cunoașterea organizației, administrației, vieții bisericii, a raportului dintre biserică și stat și a raportului față de alte confesiuni. Tractarea amănunțită a izvoarelor dreptului — având în vedere scopul practic al învățământului — poate să se omită. În cadrele aceluși studiu să se dea atențiune deosebită dreptului particular al bisericii noastre, să se trateze statutul organic, diferitele regulamente și legile civile privitoare la afaceri bisericești.

Studiul intensiv al dreptului canonic este indispensabil tocmai în zilele noastre, pentru că numai cunoașterea lui ne poate da orientare, în chestiile de politică bisericească a timpului nostru și poate stabili marginile legitime ale autochefaliei bisericilor particulare.

Dreptul bis. se va predă în anul al III-lea, în 6 ore pe săptămână, tot în cadrul acestora se va face și cetirea canoanelor.

VI. Cântare și Tipic.

În ritul bisericii orientale cântarea are rol însemnat, de aceea trebuie să formeze obiect de studiu. La cântare în special să se aibă în vedere scopul practic, să se dea atențiune deosebită celor 8 glasuri, cântărilor ocazionale și numai după aceasta irmoaselor și pricesnelor. Cântarea ar trebui să fie distracție după o muncă încordată, dar la noi tocmai cântarea este lucrul cel mai greu, pentru că se impun îndatoriri superflue ca: memorizarea troparelor, condacelor, irmoaselor.

Învățământul nu este practic, căci aproape tot timpul se pierde cu învățarea irmoaselor și pricesnelor, de cari preotul nu are așa mare lipsă, și nu rămâne vreme tocmai pentru cântările ocazionale, cari sunt mai de lipsă preotului la diferitele servicii. Aici s'ar ajută, dacă s'ar admite întrebuințarea notelor la

irmoase și privesc prin ce s'ar înlesni foarte mult învățarea acestora și ar rămânea vreme destulă și pentru cântările ocazionale.

Pentru cântare se vor lua 2 ore în fiecare curs. În anul I se vor lua glasurile și aplicarea lor, în anul al II-lea aplicarea glasurilor, sfetilde, heruvice, irmoasele și privescnele sărbătorilor mai mari; în anul al III-lea cântări ocazionale, irmoase și privescne.

Tipicul se va predă în fiecare curs câte o oră pe săptămână.

(Va urmă).

Biblioteca religioasă pentru popor.

de Dr. Gh. Comșa.

Orice carte ar apărea la noi, cu scopul de a oferi lectură religioasă poporului, ar trebui primită cu cuvintele fericitului Augustin: „Plateat, placeat, moveati!“ E ușor a vedea pentru ce? Pentru că prea puțin am făcut pe terenul răspândirii cărților de natură pur religioasă pe seama credincioșilor noștri.

O mare bucurie trebuie să ne cuprindă însă, când putem înregistra știrea, că tractul protopopesc al B.-Comloșului a pus temeiul unei biblioteci religioase-poporale, din care s'a publicat acum de curând, în tipografia diecezană din Arad, trei broșurele. Toate trei sunt ieșite din peana harnicului paroh *Dr. Stefan Cioroian*.

„Jertfiți pentru biserică“ e titlul primului număr al acestei biblioteci. Pe 24 pagini de cuprins educativ urmărește scopul de a înduplecă pe credincioși să facă fonduri și dăruiri pe seama bisericii. Spre scopul acesta protoprezviterul Mihai Păcățian a emis o circulară în anul acesta cătră clerul și poporul din protopopiatul Banat-Comloșului. Broșurica conține două părți foarte instructive și acomodată priceperii poporului, despre binefacerile cu cari însoțește pe om, dela naștere până la moarte, ba și dincolo de mormânt, rugându-se pentru răposai. Partea a doua remarcă datorințele creștinului față de binefacerile ce le primește dela biserică.

Numărul al doilea al acestei întreprinderi laudabile pe 65 pagini conține multe îndemnuri morale și poartă titlul „Viața creștină“. Remarcăm conținutul prin menționarea titlilor: Dumnezeu și lumea, Providența divină, ținta vieții omului, cunoașterea lui Dzeu, desăvârșirea proprie, sănătatea, locuița, îmbrăcămintea, postul, cărțile și societatea bună, înțelepciunea, simțământul, voința, conștiința morală, rugăciunea, credința, iubirea, speranța, tainele, poruncile dumnezeiești, bisericești, etc. etc. Deosebit de frumos e tratat pasagiul despre conștiința morală. Și un țaran va ști ce este conștiința morală, va cunoaște expresiunea aceasta, dacă i-o talmăcim așa, cum face autorul broșurei.

E de mare însemnătate lucrul acesta, căci bine știu cei ce predică cuvântul, cât de greu este a cuvânta. folosind terminologia perceptelor dogmatice și morale ale bisericii noastre. E frumoasă și expunerea despre taine. Necesitatea lor autorul o expune așa: „Trebuiețele corpului le prevedem cu plante și animale, iară cerințele sufletului le satisfacem, în parte, nu de tot, cu produsele științei și ale artei, fiindcă sufletul nostru nu se poate mulțumi nici cu cele mai alese bunătăți pământești, din contră, el tinde necontenit spre cele cerești și simte o adâncă și îndesră-

dăcinabilă lipsă de a revedea pe Dumnezeu, a cărei suflare este... Domnul nostru Isus Hristos... cunoscând această dorință profundă a sufletului omenesc, a așezat și a încredințat bisericii dreptmăritoare niște lucrări sfinte, prin cari în mod văzut se împărtășește oamenilor harul nevăzut al lui Dumnezeu“. (pag. 42).

Broșura ar fi primit o valoare și mai remarcabilă, dacă bunăoară și la p. 29 pe scurt s'ar fi arătat și dovedit cu puține argumente, că sufletul e nemuritor. Apoi poruncile bisericești nu strică să se fi înșirat, și să se fi explicat necesitatea formulării lor din partea bisericii, ca astfel creștinul din popor să știe pentru ce mai este trebuință pe lângă poruncile dumnezeiești și de poruncile bisericești. Exemple în astfel de broșuri pot să fie cât de multe, căci ele facilitează cetirea și ușurează înțelegerea. Cetitorul din popor primește o distracție edificatoare prin aceasta.

Exemple frumoase găsim la pagina 5 în broșura aceasta, iar în broșura a treia intitulată: „Gustați și vedeți, că e bun Domnul“, la pagina 19, avem un exemplu potrivit.

Broșura a treia pe 23 pagini vorbește despre religiozitate.

Putem dar cu inima liniștită recomanda preoțimei noastre să facă cunoscute aceste cărțicele, ca ele după cuvintele amintite ale fericitului Augustin, să fie deschise, adevărate cunoscute, să placă și să miște inimile obidite, cari în ziua de azi abia au ceva de cetit afară de cărțile de rugăciuni. Mai ales pe terenul lecturii religioase suntem necesați să constatăm lipsurile, lacunele! Doar vedem, că noi încetul abia numai prin calendare răspândim învățăturile religioase morale în popor.

Alte confesiuni, pe lângă prețul de 20 fileri, pun în mâna credincioșilor cărțicele de câte 32 pagini despre ateism, despre dovedirea existenței lui Dumnezeu, cu rațiunea, originea vieții și Dumnezeu, filosofia modernă și creștinismul etc. etc. Deci au făcut progrese uriașe. Le-au făcut, căci nu s'au certat și nu se ceartă, nu se pizmesc cei chemați a lumina poporul. Nu! Muncesc în organizație. Chiar episcopi s'au înșiruit în pleada bărbaților, cari au pornit propagandă în scopul apărării intereselor bisericii lor! Episcopii și-au pus numele pe broșuri mici, alătura de preoți simpli!

La noi avem semne bune în abundență. Dintre toate îmi alimentează focul nădejților mai ales unul dela răsăritul, iar altul de cătră apusul părților mitropoliei noastre. Propaganda preoțimei din tractul Săliștei în arhidieceză și din tractul B.-Comloșului din dieceza Aradului. Ambele tracte au edat predici și au biblioteci de popularizare a cunoștințelor religioase morale. Rezultate provine din alegerea potrivită a conducătorilor.

Nădăduim, că și alți conducători ai părților mitropoliei noastre au acelaș zel și foc apostolesc, dar încă nu s'au reliefat în extern. Nutrisem speranță, că lipsa păgubitoare a ziaristiceii se va înlătura prin o muncă organizată, căci muncitorii avem destui, iar de seceriș încă nu ne putem plânge... (Tel. R.)

Din ale Cerului.

În natură sunt unele lucruri față de cari avem interes, iar față de altele nu, pe cari le neglijem. Faptul prim își are explicația prin aceea, că respectivul lucru sau fenomen natural deșteaptă interesul celui ce se gândește și deșteptat fiind interesul judecata lucră, se întreabă, cearcă cauza lucrului, felul cum se întâmplă, împrejurările, urmările, pe cari aflându-le își explică respectivul fenomen, îl cunoaște. Față de alte fenomene naturale se arată indiferentism, în primul rând la ceice nu află de bine să judece, în al doilea rând la ceice le place să judece; sunt indiferenți din două motive și anume: sau vede prea des fenomenul și obișnuindu-se cu el crede că îl știe, îl cunoaște, sau că cercând să-l înțeleagă și să-l cunoască, n'a putut ajunge la un rezultat satisfăcător, în care caz crede că nu este de folos să se ocupe cu respectivul fenomen. Cazul al doilea la ceice nu pot merge departe cu judecata, se explică prin ajutorul fantaziei, ce obvine foarte des între popor, la țărani, cari nu pot fi fără ca să nu aibă părere pozitivă despre un fenomen natural, nu pot observa nimic fără ca să nu și-l explice după cum crede el că e mai bine.

Cazurile de indiferentism le referesc mai mult la fenomenele cerești cari sunt interesante pentru care se știe interesă de ceva măreț și sublim și cari, plictises: pe unul care trăiește pentru a nu vedea și a nu înțelege lumea și rostul ei.

Fenomenelor cerești le-a dat atenție mai mare, în timpurile mai vechi, — poporul dela sate și mai ales cei din munți, cari se ocupă și cu păstoritul pe lângă economie. Ei au văzut cerul și au recunoscut ceva frumusețe și regularitate cari le-a tras atenția. Între popoarele cari au avut interes față de cele cerești socotesc și poporul nostru, și țărani noștri au arătat un oarecare interes fenomenelor cerești, s'au nizuit să o înțeleagă frumusețea și regularitatea astrelor, cari după credința lui, trebuie să spună ceva. El a vrut să știe ce spun stelele, soarele și luna. A voit să le înțeleagă vorba și portul. De-aceea văzând, că cade o stea, îndată a înțeles, că respectiva stea spune, că undeva un om va cădea din vi așa a easta, va muri, fiindcă steaua spune. Fiecare are stea și norocul cel mai mare îl are acela care își recunoaște semnul, fiindcă în cazul acesta steaua se bucură și se va sili ca să rămână „pe cer” cât mai mult. De aici a prins apoi interesul să cunoască stelele, să le înțeleagă vorba. Astrologia, profetirea din stele a pornit din interesul acesta.

Noi n'am prea avut astrologi, dar am avut bătrâni, cari știau spune din stele nu multe, dar cu hotărâre. Se interesau de stele, dar fiind un popor dela fire mai idealist s'a lăsat în voia fantaziei, și astfel cu fantazia lui bogată și cu cunoștințele moștenite din moși strămoși, a explicat cum a voit, și-a făcut poveștile lui pe care le spune iarna la lumina focului, sfărâmând pe cucuruz, sau lucrând altceva, copiilor și tinerilor, cari se știu însufleți de lucruri nepătrunse.

Fiecare, care numai a umblat printre popor, știe ce concepție are țaranul despre cer și fenomenele lui. El nu se îndestulește numai cu concepția ce i-o dă Biserica, ci el își mai are și părerile sale individuale cari sunt resturi din timpurile păgâne și cari ar fi bine înlocuite cu cunoștințe reale, mai precise și mai folositoare.

Astfel poporul nostru necunoscând cauza căldurei și a luminei solare, precum și a întunecimilor, zeifică

Soarele, îl consideră un sfânt dintre cei mai puternici, asemenea lui Dumnezeu, care are putere mare asupra creaturilor, care se mânie, se bucură, pedepsește și face bine. El vede în discul Soarelui fața unui zeu asemenea feței omului, și dupăcum crede el, o vede bucurându-se, ori în mânie, în care caz par'că amenință cu întunecime. Aici s'ar vedea lipsa educației creștine, și lipsa clarității concepției teologice creștine, care ar trebui să stăpânească sufletul și mintea țaranului. E evident, că credința aceasta despre puterea și natura Soarelui, are în sine și elemente superstițioase, cari se arată și prin fapte. Astfel pe copilul nou născut nu-i permis să ajungă razele Soarelui până după șase săptămâni dela naștere, fiindcă copilul până atunci e spurcat, e încă în puterea întunecului, și să curățește și să întărește numai după ce la șase săptămâni a fost dus la biserică. Soarele fiind curat, e păcat de moarte dacă se spurcă prin aceea, că vede un copil care nu e încă curat. Deși credința aceasta e foarte răspândită, mai ales între femei, totuși nu toate merg cu copiii lor la șase săptămâni la biserică.

Se mai crede apoi, că dacă Soarele va vedea un mort atunci se întunecă. Mai sunt încă multe alte superstiții de natura aceasta, cari de-altcum au mai mult sau mai puțin un caracter disciplinar și ar fi bine, ca cine numai poate să le adune, întru cât formează un material prețios pentru cunoașterea sufletului, mentalității poporului.

Despre Lună asemenea se cred multe lucruri, cari de cari mai minunate și interesante. Toți știm cum explică fazele Lunii prin existența vârcolacilor sau a strigoilor, în lipsa cunoașterii adevărate a fenomenului.

Munții lunari încă îi explică cum știe el și cum poate numai mai ciudat și mai fantastic, din motivul că vede ceva acolo, dar nevăzând clar ce este și neputând cunoaște bine realitatea se servește de imaginație.

Și la stele se servește de fantazie, însă nu poate merge prea departe. Le vede frumoase, vede că schimbă, poziția se mișcă, licăresc dar mai multe nu poate vedea. Și din aceste puține date fantazia lui formează un ceva mare, o poveste care cuprinde începutul și sfârșitul omului și a lumii. Din puținele date face combinații, își închipuește diferite constelații, în cari vede diferitele grupări ale stelelor luând forma oamenilor, animalelor sau ale unor lucruri.

Păstorul va vedea mai multe animale și încă animale din turma lui, țaranul, unelte dela casă, altul altceva. Ba în una și aceeași constelație, țărani din diferite locuri văd altceva și altceva. În Orion Grecii vedeau pe zeul lor Orion, care lovește cu buzduganu taurul și să apără cu scutul, deci vede un ostaș, un vânător cu brâu, cu spadă, cu coif, etc. Românul vede fuștea sau rarița, Ungurul vede Cosașul etc. În Ursa-mare Românul vede carul său cu boii și cu pogânciul, altul dela nord vede ursul cum își întinde labele etc. În Lebeda alții văd crucea cerului alții altceva.

Țaranul față cu intelectualul se conduce în lipsa orologilor după fenomenele cerești. Ziua, durata zilei și le fixează după mersul Soarelui, timpurile de noapte după mersul unor stele sau grupuri de stele și după mersul Lunei. A observat o regularitate de care el se leagă. Și are bază legătura aceasta și încrederea aceasta în mișcarea regulată a astrelor.

Unele dintre popoare, mai ales cele orientale — au deosebit pe cer două feluri de ste: cari își schimbă locul, pe cari le-a numit planete, și cari unele față de

altele pe cer își păstrează locul, depărtarea reciprocă și pe cari le-a numit stele fixe. Între planete și stele nu ar fi deosebire la prima vedere. Totuși este pe care fiecare o poate recunoaște. Planetele nu au lumina lor proprie, ci sunt luminați de soare și astfel lumina lor vine la noi încet blând, nu licărește, până când a stelelor fixe licărește, scânteiază.

Numirea de stele „fixe“ nu este o numire potrivită, precisă. Nu-i vorbă, aceste stele fixe par a fi fixate în a-și ține depărtarea reciprocă, dar de fapt și ele au o mișcare proprie, dupăcum au mișcări proprii și celelalte corpuri cerești: Soare, Lună, planete, comete, meteori. Mișcarea ce o vedem că ar face-o stelele e mișcare aparentă. Noi le vedem mergând fiindcă nu putem vedea și simți mișcarea Pământului. Mergând cu trenul văd mișcându-se arborii și colinele ce nu e adevăr.

Nu despre mișcarea aceasta vreau să amintesc, ci despre adevărata mișcare, proprie Sorilor cerului. Pentru că să știm, că fiecare stea ce o vedem și a cărei lumină, licărind și scânteind ne face plăcere, e un Soare ca Soarele nostru, cu deosebirea, că fiind foarte îndepărtat îl vedem foarte mic, un punct luminos. Dacă noi am fi pe planetul Jupiter, care e mai departe de Soare decât Pământul, am vedea Soarele aproape pe jumătate; iar de pe Neptun l'am vedea numai cu puțin mai mare decât cum vedem pe Venus ca luceafăr de seara sau de dimineața.

După cum fiecare stea e un Soare, astfel și Soarele nostru e o stea ca celelalte. S'a constatat cu un instrument foarte prețios al astronomiei, cu spectroscopul, că Sirius bună oară, cel mai frumos Soare al cerului e cu mult mai mare decât Soarele nostru, și că e aproape de aceeași natură ca Soarele nostru. S'a mai constatat apoi ca și soarele acesta, plin de toată frumuseța are familie ca și Soarele nostru. Poate că și pe acolo pe vre-un planet asemenea Pământului încă vor trăi ființe, în oareși cari condiții, poate deosebite de ale noastre.

Spectroscopul, un aparat foarte interesant, a descoperit multe lucruri. Astfel s'a putut cunoaște natura stelelor, mișcările lor, din spectrul lor. Știm bine, că lumina Soarelui trecută prin o prismă treilaterală, se desface în 7 colori fundamentale; aceste colori însă sunt brăzdate de mai multe linii negre, cari arată că raza de lumină trecută prin un gaz, a fost oprită absorbită și lasă semn, urmă prin o linie neagră într-o culoare sau în altă culoare. Astfel liniile acestea au darul de a spune și a descoperi natura stelei, ne spune din ce elemente e compus. Tot prin liniile acestea, prin schimbarea lor, s'a putut cunoaște și socoti mișcările stelelor și direcțiunea mișcărilor lor.

Soarele nostru, care e la o depărtare de 150 milioane klm. dela noi pe lângă mișcarea în jurul osiei sale ce o face în 25 de zile, mai are și o mișcare comună și celorlalte astre, anume: mișcarea în univers spre un punct amintit al cerului care se numește în termin astronomic *apex*. S'a putut calcula repezeala cu care merge și cu el împreună ne duce și pe noi și aceea e de 9—10 km. pe secundă înspre constelația Hercule între stelele Π (π) și μ (μ).

Cu cercetarea apexului sau ocupat cei mai celebrii astronomi în decursul timpurilor și fiecare au pornit din natura și felul mișcărilor stelelor. Au socotit cu precizie uimitoare mișcările aproape la 2000 de stele până acum și am aflat că unele se apropie de noi, iar altele se departă. La precizarea direcțiunii încotro merge Soarele nostru, au ajuns bazându-se pe

următorul fapt cunoscut: De merg printr'un șir de arbori, observ că apropiindu-mă, depărtarea dintre arbori devine tot mai mare și par-că se departă unul de altul, iar de mă uit îndărăt văd contrariul, adecă după cum mă departez eu arborii se apropie. Ca să fac asămănarea cu stelele mă închipui că sunt în o pădure. Acelaș fenomen e, cu deosebirea că nu numai înaintea mea se departează arborii ci și în lături. Astfel e și cu Soarele printre celelalte stele, cari par că se duc dacă se apropie de ele și parcă vin dacă se departă de ele. Pornind din faptul acesta astronomii au studiat mult și cu o răbdare mare, făcând socoteli peste socoteli și apoi aflând întru câțva rezultatul dorit: de a cunoaște locul înspre care ne duce soarele, apexul. Locul acesta nu e acelaș pentru toate stelele. Ba nici pentru Soare nu au ajuns la o siguritate întrucât sunt deosebiri de calcul. Unii, ca astronomul *Bradley* crede că locul acesta ar fi în constelația Lyra lângă frumoasa Wega, care pe timpul acesta e spre apus.

Herschell crede că ar fi în constelația Heracle, care de altcum e în vecinătatea Lyrei, între Wega și Arcturus, stele de prima mărime.

După Newcomb apexul ar fi în Lyra la 4° sub Wega. Cine cât de cât cunoaște cerul, cu ajutorul unei hărți cerești ușor poate recunoaște locurile pe cari le-am amintit.

Astfel ne ducem. Unde? — nu știm, numai dăm cu socoteala. Ce vremuri vom ajunge și ce împrejurări pot fi pe acolo nu știm, astronomia încă nu ne poate spune, Dumnezeu știe.

E minunată legea ce domnește în univers și trebuie să plecăm capul înaintea autorului legii acesteia. Trebuie să ne silim ca să cunoaștem cât se poate mai bine lumea în mare și în mic, să știm înțelege fenomenele naturii și astfel să avem o concepție clară și bine precizată despre natura lucrurilor. Cei chemați pentru luminare să se silească ca ei înșiși să cunoască lumea, natura și cunoștința aceasta a naturii să pășească în mijlocul poporului, arătându-i netemeinicia unei sau altei superstiții, care numai folositoare nu poate fi.

Astronomia experimentativă și matematică spune lucruri ce vede. Pornește din fapte reale. Luneta, placa fotografică nu minte și pe lângă aceea acei ce se dedică studiului strict critic a fenomenelor, sunt demni de toată încrederea, în anumite cazuri rezultatul și părerea acestora poate veni în cumpănă, față de aceia cari iau în ajutor și filosofia cerului, a universului, trebuie însă să ținem anumite rezerve. Primesc ce e dovedit și despre ce mă pot convinge însumi, resping deducerile cari nu pornesc din date sigure, și cari se razimă pe teorii și ipoteze.

Pesta la 5 XI. 1917.

Atanasie Popa.

INFORMAȚIUNI.

Parastas. La ziua Sf. Arhangeli Mihail și Gavril s'a împlinit anul dela trecerea la cele eterne a împăratului și regelui *Francisc Iosif I.* Cu ocaziunea acestei aniversări în biserica catedrală s'a servit parastas pentru odihna sufletului răposatului în Domnul. A pontificat P. S. Sa dl episcop diecezan *Ioan I. Papp.* Cântările funebre le-a executat corul seminarial.

Distincție. Preotul militar *Dimitrie Lupea*, paroh în Iena, fost elev al institutului nostru teologic, a fost decorat cu crucea preoțească clasa a II-a.

Clopotul cel mare, ce l-a dăruit P. S. Sa dl episcop diecezan *Ioan I. Papp* bisericii catedrale din Arad, la anul 1903, cu ocaziunea urcării Sale pe tronul episcopesc, fiind recvirat pentru trebuințele armatei, Mercuri, în ziua Sf. Arhangeli, a fost coborât din turnul dinspre miazănoapte a catedralei, în care eră așezat, pentru a-și face datoria pe câmpul de luptă.

O nouă declarație de războiu. Ziarele aduc veștea, că Statele Unite au declarat războiu și monarhiei austro-ungare.

Promosiune. Părintele *Patrichie Tucra* din Semeac a fost promovat în 4/17 noembrie a. c., de doctor în științele iuridice la universitatea din Cluj. Felicitările noastre.

Caz de moarte. Cu inimă plină de durere aducem la cunoștință că mult iubitul nostru fiu și frate *Constantin Vușdea*, inginer silvanal diplomat în Deva, după un morb greu, a răposat în Aciua la 30 Oct. (12 Nov. n.) 1917. Inmormântarea s'a făcut în 1/14 Noemvrie a. c. Raveica Vușdea, ca mamă; Petru Vușdea, ca frate; Lucreția, Silvia, Valeria, Melania și Constanța ca surori.

Grevă. Studenții dela universitatea din Budapesta, nemulțumiți cu costul dela mensa academică, fiind puțin și slab pregătit — au decretat grevă meselor întinse. Luni în 5/19 Noemvrie, s'au prezentat toți la prânz, dar nici unul nu s'a atins de mâncările puse pe masă, ci a trimis o deputație la primarul Bărczy. Promisiunile mulțumitoare ale primarului și de bună seamă și legea stomacului, mănăzi a pus capăt grevei.

Urmările războiului. În capitala țării s'a pornit o acțiune și s'a constituit o societate pentru salvarea copiilor. În cursul războiului numărul copiilor criminali și cu aplicări rele s'a sporit într'un mod înspăimântător. În anul 1910 erau abia 6 mii, în anul 1916 numărul lor s'a urcat la 16 mii.

Bugetul statului. În ședința de Marți primministrul Wekerle, totodată și ministru de finanțe, a prezentat dietei proiectul de buget al statului pe anul 1917—18. Venitele sunt preliminate în 3.468,903.811 coroane. Cheltuieli sunt cu 26 milioane mai puțin. Pentru războiu s'a spesat în curs de 3 ani 15 și jumătate miliarde. La resortul cultelor și al instrucțiunii publice s'a preliminar 6.790,868 cor. pentru înființarea alor 1700 posturi de învățători și 200 de învățătoare, 1,200.000 pentru înființarea alor 200 asile de copii. 4,200.000 pentru aranjarea chestiilor școlare dela graniță. 100.000 cor. pentru vicariatul din Ardeal a episcopiei Hodorogului.

Hymen. Dl *Constantin Feier*, ales de preot în Boroșineu, își va serbă cununia cu dsoara *Hortensia Popescu*, fiica dlui notar pens. Ioan Popescu din Măderat, Duminecă în 12 (25) Noemvrie a. c., în biserica gr.-or. rom. din Măderat. Sincere felicitări.

Mândria lugojenilor — clopotul cel mare și vestit al bisericii gr.-or. române, topit de nou la 1842 după focul cel mare, când Lugojenii însuflețiți și-au dus nasturii de argint și lanțurile de argint la topitoare, a plecat ieri, Luni, cu ultimele clopote dela bisericile noastre să-și facă datoria ca tun pe câmpul de luptă, deși eră mai mult argint decât aramă. Clopot cu su-

net atât de limpede și puternic nu eră în tot aretul. S'a dus și el deși s'au făcut rugăciuni să ni-l lase. Mulți au lăcrimat la despărțire. „Drap.“

Generalul Gheorghe Bălaș de Lissa — baron. Foaia oficială aduce ridicarea generalului Gheorghe Bălaș de Lissa la rangul de baron cu dreptul de succesiune pentru urmașii legali. Noul baron este descendentul unei vechi familii române din Hațeg.

Lectură. Dar potrivit pentru soldații de prin spitale și lectură folositoare pentru adulți este opul învățătorului de pie memorie Nicolae Ștefu, intitulat: **Pentru țărani.** Se estinde pe 149 pagini. Conține: Nuvele, anecdote în proză și versuri, cu mai multe chipuri. Se poate comandă dela Librăria diecezană din Arad, cu prețul **redus de 40 fil. + 15 fil.** pentru francatură.

BIBLIOGRAFII.

A apărut

Merinde pentru sufletele credincioase. *Cuvântări ocazionale de Dr. Ștefan Cioroianu* preot ort. rom în Banat-Comloș. Arad, 1917. Tiparul tipografiei diecezane gr.-ort. române. — Prețul 3 cor. + 20 fil. pt. porto.

O colecțiune de 22 predici ocazionale, ce le-a rostit autorul păstoriiilor săi. Sunt lucrate cu multă pricepere și adâncă pătrundere. Deosebindu-se de predicele de șablon, atât în privința conținutului, cât și a formei, tratează temă și luminează chestii din domeniul tuturor manifestațiilor de viață a poporului, într'un mod foarte instructiv și acomodat priceperii lui. Sunt o mărturie netrecătoare despre zelul și conștiințiozitatea cum își îndeplinește părintele Dr. Cioroianu direcția sa pastorală, urmărită cu atențiune și apreciată de toți aceia, cari doresc o muncă productivă, o apostolie pe toată linia.

Se poate comandă dela Librăria diecezană, Arad str. Deák Ferenc 35.

Concurse.

Se publică concurs pe un ștendiu de 300 cor. din *fundatiunea „Gavriil Faur de Teiuș“*, pentru studenții gr. or. de naționalitate români, cari vor studia la vr'un gimnaziu public, academie ori universitate, școală reală superioară, tehnică politehnică, sau la institutul teologic ori pedagogic gr. or. român.

Dintre recurenți au preferință studenții din familia fondatorului și respective Poinar, fără privire la clasele în cari studiază.

Competenții la aceste ștendii vor avea să producă:

1. Extras de botez din matricula bisericească, cu clauzula preotului local că și de prezent aparțin bisericii ortodoxe române;

2. Atestat de paupertate dela antistia comunală, redactat în termin detaliați și precizi, despre starea materială atât a recurentului cât și a părinților lui, iar certificatul acesta să fie vidimat și din partea oficiului parohial concernent;

3. Testimoniu școlar cu calcul nota primă despre progresul în studii din anul școlar precedent;

4. Atestat medical despre starea sanitară.

Concurenții au să numească specialitatea de studii, la care — și locul unde își continuă studiile în anul școlar curent, precum și aceea de au ori nu vr'un alt știpeudiu și dacă da, dela care fundațiune.

Mai departe, concurenții au să arate locul și posta ultimă, unde să li se comunice rezoluția.

Recursele pentru amintitul știpeudiu sunt a se trimite în termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan, deadreptul *Consistorului român ortodox din Oradea-mare*.

Arad, din ședința cons. dela 27 oct. v. 1917.

Consistorul român ortodox din Arad.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a **Surduc**, protoprezviteratul Peștesului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile în „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Casă parohială, cu supraedificatele de lipsă.
2. Pământ parohial de 17 jugh. 926 st. □, parte arător, parte fânaș, conform coalei de catastru.

3. Bir preoțesc, câte o măsură (30 litre) de cucurz sfârmat, dela fiecare număr de casă sau prețul ei curent.

4. Stolele îndatinate.

5. Întregirea dela stat, după cualificația alesului.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și justeze cererile de concurs, adresate comitetului parohial din **Surduc**, Prea On. Of. protopopesc tractual în **Mezötelegd** în termenul concursual, având a se prezenta în parohie cu știrea protoprezviterului, pentru a cânta și predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezviter ort. român.

—□—

1—3

În conformitate cu ord. Ven. Cons. Nr. 1984/917 sistemizat fiind postul de capelan temporal pe lângă parohul din **Parhida (Pelbárthida)** Mochie Vancea, pentru îndeplinirea acestui post, se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Beneficiul este următorul:

1. Din pământul parohial de 26 jug. 800-□ st. arător și fânaș, capelanul va avea $\frac{1}{3}$ parte, adecă 9 jug. catastrale.

2. Din birul parohial a 3-a parte.

3. Din toate stolele îndatinate a 3-a parte.

Casa parohială cu intravilanul o folosește parohul, deci de quartir se va îngriji capelanul.

Parohia este de clasa a 2-a, deci recurenții sunt poftiți a-și înaintă petitele cu documentele originale, cu atestat de moralitate, adresate comitetului parohial din **Parhida**, la P. O. Oficiu protopopesc din **Oradea-mare**, având a se prezenta cu stricta observare a prescrișelor regulamentare, în sf. biserică de acolo, pentru a-și arată capabilitatea în tipic, cântare și oratorie.

Alesul va săvârși toate funcțiunile în și afară de biserică, va ținea regulat catehizarea școlarișlor, fără a pretinde ceva dela parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* m. p., protoprezviterul **Orăzii-mari**.

—□—

2—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia de clasa I. **Balinț**, tractul **Belinț**, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială cu 32 jugere;

2. Stola legală;

3. Locuință în natură, cu intravilan și

4. Eventuala întregire de dotație dela stat.

Doritorii de a reflectă ia acest post sunt poftiți:

a) A nu se prezenta în parohie până ce se vor înfășișă mai întâiu subsemnatului protoprezviter, spre a dovedi, că au cualificația prevăzută pentru parohii de clasa I., conform concluzului sinodului eparhial Nr. 84 din 1910;

b) Întru cât sunt din afară de dieceza Aradului, tot cu ocaziunea acestei prezentări, au să dovedească subsemnatului că au înalta încuviințare a Venerabilului Conzistor, respective a Prea Sfințitului Domn Episcop diecezan din Arad, ca să poată reflectă la această parohie;

c) Să-și adreseze petițiile concursuale comitetului parohial din **Balinț** și să le aștearnă pe calea oficiului protoprezviteral gr.-or. rom. din **Belinț** (**Belence**, **Temes** m.), instruate conform legilor în vigoare, cu documente în original și în termenul concursual;

d) Tot în acest termen, să se prezenteze într'o Duminecă sau într'o sârbătoare în sf. biserică din **Balinț**, spre ași arată desteritatea în tipic și cântare, respective în celebrarea slujbei dumnezeiești și în oratorie.

Alesul va avea să poarte sarcinile publice după sesie, după locuință și după intravilanul parohial și fără altă remunerație să catihizeze școlarii gr. or. rom. din parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a, Iarcoș** se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Sesia parohială din 16 jughere catastrale, după care contribuția o va plăti preotul.

2. Bir preoțesc, dela fiecare număr de casă 30 litri cucuruz.

3. Drept de pășunat pentru câte vite va avea preotul.

4. Stolele legale.

5. Eventuala întregire de dotație dela stat.

6. De locuință va servi casa edificată de comuna **urbarială** (2 odăi, cuină și supraedificate, grădină) care se dă preotului spre folosință în mod gratuit, dar eventualele reparări la casă le va face preotul pe spesele sale.

Alesul are să catehizeze fără altă remunerație.

Reflectanții pe lângă observare §-ului 33 din Reg. pentru parohii, sunt invitați a se prezenta în sfta biserică din **Iarcoș** pentru a-și arată desteritatea în oratorie și ceia rituale, iar rugăriile adresate cătră com. par. din **Iarcoș**, sunt a se înaintă oficiului ppresbiteral gr.-or. rom. din **Buteni**.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protoprezviter.

—□—

3—3